

Trije svetniki so potovali

Ilustriral Župančič Joakim.

Bila so bridka vremena in trije svetniki so se odločili, da se premaknejo izpod planin na spodnjo stran. Nič niso oklevali, niti z brašnom se niso založili, niso poskrbeli za cule, vzdignili so se in se odpravili na pot taki, kakršni so bili: bosonogi in gologlavi. Tudi oblečeni so bili že bolj beraško in burja jih je mrazila pod letnimi haljami.

»Glej no, to imam na stara leta!« je vzdihnil sveti Janez. »Tako v miru sem živel, komaj za vsakoletno žegnanje me je cerkovnik malo pobrskal z metlo, zdaj pa na vrat na nos na spodnjo stran. To vama pravim, prav nič me ne veseli ta pot in ljudje tam spodaj tudi ne. Ne rečem, po romanjih radi hodijo, to sem že slišal, to je pa tudi vse. Zraven so pa babjeverni, da se Bog usmili!«

Sveti Jurij je nekoliko šepal in se je opiral na palico.

Držal se je strogo, ko takrat, ko je razbijal zmaja. Nemara mu tudi Janezovo besedovanje ni prijalo. Vendar je tudi on vzdihnil:

»Tisto z zmajem tam v davnih časih je bilo igrača, greš, vidiš in opraviš svoje. Tu je pa vse tako spolzko, kar primeš, se ti izmuzne iz rok. No, zdi se mi, da imam tam spodaj nekaj sorodnikov. Če ne bosta vedela, kam bi, stopita z menoj.«

»Sit sem že vsega tega hrupa.« je menil sveti Martin. »Še kot vojak ga nisem mogel prenašati, zdaj pa sploh ne. Če se obrneš kam v hribe, kjer je mir, ne rečem dvakrat, da ne bi šel s tabo.«

»Kam v hribe?« je preudarjal sveti Jurij. »Kam pa drugam, kakor v hribe. Vsakovrstni ljudje hodijo po svetu, lahko bi jim bili drugod v napoto. E, nič prijetelega ni, potovati takole sredi zime. Bilo je vse drugače, ko smo hodili včasih s tovarišem Petrom in s Kristusom. Lepo vreme, bil si brez skrbi za prenočišče in za jedačo.«

Martin je zamahnil z roko.

»No, mi vojaki smo vsega vajeni. Seveda, zdaj sem že star. In slišal sem, da dandanes sploh ne hodijo več peš. Kakopa, marsikaj se je spremenilo.«

»Ko bi le take zime ne bilo!« je tožil sveti Janez.

Ostro je zavijalo čez bregove, kakor da so se zbudili vsi vetrovi, sneg je nanašalo od strani in ga sipalo v obraz. Bil je leden, rezal je v lice. Noge so se ves čas pogrezale v mehka tla in se pozibavale, pot je bila nerodna, zdaj zdaj je kateri zakrtilil z rokami, da ne bi padel. Bosih nog niso čutili. Prav po človeško so stiskali zobe in ječali.

»Če bi v kakem zavetju počakali čez noč?« je ugibal sveti Martin.

Gozd se jim je zdel redek, burja je šumela skozenj in otresala sneg z dreves. Stopali so drug za drugim in molčali. Preživeli so bili vrsto dobrih mirnih dni in zdaj je bilo vsega konec. Tiho so bredli po snegu. Veter se je

krohotal, drevje je šumelo po svoje, bila je pot, kakor si je niso nikoli prej predstavljali.

»Glejta no,« se je ustavil Martin, »kdo jo pa ubira tamle povprek?«

Zagledali so se skozi metež.

»To so ljudje, skrijmo se!« je uganil sveti Jurij.

»Mejači niso,« je golčal sveti Martin, »Drugih se pa ne ognem.«

Stopili so še nekaj korakov v temo visokih smrek in počakali. Po bregu je prišla truma ljudi, pet, šest otrok. Molče so bredli sneg, zdaj pa zdaj se je kateri ustavil in se ozrl na vse strani. Zadnji je stopal štirinajstleten fant s sekiro v roki. Včasih jo je položil na ramo, včasih se je opiral nanjo. Šli so počasi, dva izmed otrok sta bila majhna, komaj sta se vlekla skozi metež, vendar nista zinila besedice. Bili so ko sence, splazili so se mimo in se niso ozrli v temo.

Sveti Martin je stopil za njimi. Fant se je ozrl in ga ugledal.

»Kdo si?« je kriknil izmučeno in vzdignil sekiro. Nekaj časa je obupno gledal v tujca, nato se je od utrujenosti sesedel in se zrušil v sneg.

»Tudi mi gremo na spodnjo stran,« je dejal sveti Martin šepetaje. »Čemu se pa bojiš? Pojdi!«

Vzdignil ga je iz snega in potisnil v gaz. Otroci so se ozrli, povесili so glave in molče in sopeč nadaljevali pot. Svetnikom se je zdelo, da gredo prepočasi, pot se vleče in prej bo zagorel dan, kot bodo na oni strani.

»Pa bi nekoliko pomagali, kajne?« je zamrmral Martin. Pomignil je tovarišu Janezu in vzela sta vsak enega izmed malih v naročje, sveti Jurij je pa prijel tretjega za roko. Trije so šli prosto spredaj.

»Zdaj pa hitreje,« je dejal fant s sekiro. »Dobro vem za pot.«

»No, kar vodi, kaj bi govorili!«

Krenili so globlje v gozd in zdelo se jim je, da burja ni več tako mrzla in da sneg ne bije več s tako močjo naravnost v obraz. Tisti, ki je šel spredaj, je z veliko spretnostjo razgrinjal veje, odmikal jih je, da niso zadevali vanje, vodil jih je navkreber in navzdol. Od nekje daleč so pogledovale srne, gledale so začudeno, nato so se zbale in izginile. V črni temi zasneženih gozdov za njimi so tulili volčje. Včasih se je zbudila v goščavi črna ptica in sprhutala s šumom nad njimi. Čez vse pa je enolično šumela burja, odnehavala in se spet dramila. Potniki so pa šli, bredli po snegu in vse se jim je zdelo čisto preprosto, kakor da gredo na neko božjo pot daleč na spodnjo stran.

Zavili so v dolino. Tam spodaj je brlela samotna luč. Komaj so jo uzrli, so krenili v stran. Od daleč so čuli pokašljevanje. Na samotnem križišču je stal človek, cepetal je z nogami od mraza in nekaj brundal predse. Ognili so se ga in bredli kar povprek.

Potem so gazili spet navkreber v hribe. Tu in tam so tiho hušknilo mimo samotnih kmetij. Stale so molčeče v debelem snegu, noben pes ni zalajal, nobeno okno se ni zasvetilo. Zdelo se jim je, da je vse prazno. Šli so mimo, niso čutili utrujenosti, bilo jim je, kakor da plavajo nad svetom in gredo nekam domov, kjer bo prijetno toplo in domače. Sredi gozdov so uzrli ognje. Temne postavbe so čepele kraj njih. Sveti Martin je nekoliko premišljal, nato je krenil naravnost čez greben.

»Dolina!« je zamrmral. Ugledali so več lučk, blede mežikajočih in skrivajočih se v metežu. Z olajšanjem so se spustili navzdol. Hiše so postajale gostejše. Ogibali so se jih in krenili čez potok, zavili na široko polje.

»Pravo Mrzlo polje!« je vzdihnil sveti Janez. »Lahko bi krenil tule čez hrib in se oglasil pri bratu Vod Benkom. Ampak zaradi družbe nočem. Kaj deš, Martin, kod bomo krenili?«

»Saj sta privolila, da pojdeteta z mano!« je zasopel sveti Jurij.

Gazili so po polju in potem brezskrbno stopili na cesto. Sveti Jurij je sicer nekaj mrmral, Martin je pa dejal, da je njega dni že hodil tod in da ve, da ponoči ne bo nikogar. Mimogrede so se odkrili Materi božji v prvi vasi, spešili skozi gozd, prešli dolino in ubrali po tihem mostu čez vodo.

»Zdaj pa v breg!« se je oveselil sveti Jurij. »Kmalu bomo doma!«

Gazili so v celo in deček s sekiro je skoraj omagal. Gledal je obupno predse in povešal glavo. Sveti Jurij je stopil naprej in bredel pred vsemi. Šli so povprek po pobočju, sopli mimo zasneženih brez, lezli mimo nekaterih samotnih hiš in spet utonili v temni hosti.

Mala dva v naročjih sta zadremala. Zdaj sta se znova zbudila in zaploskala z rokami. To jih je udobrovoljilo in sveti Janez je menil:

»Visoko imaš sorodnike, Jurij, miru bo pa tu na pretek. Le od česa tod ljudje žive?«

»Niso sami kozarji.« se je obregnil Jurij in krepko meril snežno pot.

Zabredli so v mrežo lesenih plotov in od nekod se je oglasil lajež psov. Vodnik je nekoliko postal, kakor bi hotel po laježu uganiti pravo smer, nato je odločno stopil naravnost med hiše. Lajež psov je naraščal, nekje so se odprla vrata.

Krenili so naravnost k cerkovniku. Sveti Jurij je udaril s pestjo po vratih in koj je prišel nekdo odpirat. Pomel si je oči, ko je ugledal trumo ljudi, potem je prižgal leščerbo in ukazal v hišo.

Posedli so k peči in kakor so otroci začutili toploto, so povესili glave in zadremali. Cerkovnik je pogledoval otroke in tuje može, zdeli so se mu čudno znani, majal je z glavo in si ni upal vprašati.

Potem so prišli ljudje. Zrasli so sredi izbe bradati in močni, posedli so k peči in k mizi in prikimavali, ko so videli speče otroke. Vse je bilo ne-navadno, vendar jasno in preprosto. To se razume, z gornje strani so prišli. E, kaj hočemo, huda zima je, zmrzal taka, da bo vse popokalo. No, kozjega mleka jim ne bo manjkalo, naj kar na peč zlezejo. Tudi cerkovnik se je udobrovoljil, prijel je otroke in drugega za drugim položil na peč.

»Le kam bi z vami?« se je popraskal.

»Ključ nam daj in cerkev odkleni,« je dejal sveti Jurij mehko.

»Cerkev odkleniti? To bi morali vprašati Mehkovega gospoda,« so oklevali možje.

»Gremo sami vprašati!« so dejali svetniki.

Ko se je cerkovnik čez nekaj časa domislil, da bo moral vendarle pogledati, kaj naj napravi, je stopil pred hišo in se začudil. Cerkev je bila razsvetljena, tam čez vas so pa šli štirje ljudje, spredaj trije popotniki, bosí in gologlavi so gazili v snegu, zadaj je stopal stari Mehkov gospod, roke je držal sklenjene in glavo povešeno.

»Ježš Marija!« je vzkliknil cerkovnik. »Saj se mi je zdelo že spočetka, da ne more biti nihče drugi!«

Prepoln čudne groze se je vrnil v hišo in ko je povedal, kaj je videl, so možje obsedeli, ozrli so se po spečih otrocih in umolknili. Nobeden ni vstal, molčali so in čakali do belega jutra, kakor bi molili.

